TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Nghị định 310 nâng mức phạt hóa đơn: Hộ kinh doanh nhỏ lẻ lo ngại và góc nhìn từ chuyên gia

08:34 22/01/2026

Sau gần một tuần Nghị định 310 về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực thuế và hóa đơn chính thức có hiệu lực từ ngày 16 tháng 1 năm 2026, thị trường ghi nhận những phản ứng trái chiều từ cộng đồng kinh doanh. Trong khi các doanh nghiệp lớn đã chuẩn bị sẵn sàng hệ thống, nhóm hộ kinh doanh nhỏ lẻ và tiểu thương tại các chợ truyền thống đang đối mặt với áp lực lớn về chi phí tuân thủ cũng như rào cản kỹ thuật khi thực hiện xuất hóa đơn điện tử cho mọi giao dịch.

Khi quy định phạt đã được áp dụng gần một tuần, nhóm hộ kinh doanh nhỏ lẻ lo ngại áp lực tuân thủ việc xuất hóa đơn tăng cao trong khi khả năng thích ứng còn hạn chế

Áp lực từ mức phạt lũy tiến và nỗi lo của tiểu thương

Điểm thay đổi căn bản của Nghị định 310 so với quy định cũ là việc chuyển từ hình thức phạt theo hành vi sang phạt lũy tiến theo số lượng hóa đơn vi phạm. Cụ thể hành vi không lập hóa đơn hoặc lập hóa đơn không đúng thời điểm có thể chịu mức phạt thấp nhất từ cảnh cáo đến cao nhất là 80 triệu đồng nếu vi

phạm từ 50 số hóa đơn trở lên. Đối với hộ kinh doanh và cá nhân, mức phạt này được tính bằng một nửa so với tổ chức nhưng vẫn là một con số đáng kể so với lợi nhuận của các cửa hàng nhỏ.

Ghi nhận thực tế tại các đô thị lớn như Thành phố Hồ Chí Minh và Nha Trang, nhiều chủ tiệm giặt ủi, đại lý tạp hóa hay quán ăn gia đình bày tỏ sự lúng túng khi phải xuất hóa đơn cho từng giao dịch lẻ chỉ vài chục nghìn đồng. Khó khăn không chỉ nằm ở việc tăng thêm nhân sự hạch toán mà còn ở khâu đầu vào khi nhiều nguồn hàng lấy từ nông dân hoặc cơ sở chăn nuôi truyền thống vốn không có hóa đơn chứng từ. Điều này buộc người kinh doanh phải chấp nhận hạch toán riêng và chịu mức thuế giá trị gia tăng từ 8% đến 10% mà không được khấu trừ, gây ảnh hưởng trực tiếp đến lợi nhuận trong bối cảnh sức mua chưa hoàn toàn phục hồi.

Đối tượng thực sự của các đợt siết chặt kỷ cương thuế

Trước những lo ngại của người dân, ông Nguyễn Quang Huy, đại diện Khoa Tài chính - Ngân hàng thuộc Trường Đại học Nguyễn Trãi, nhận định rằng mức phạt cao lần này mang tính răn đe đối với các trường hợp vi phạm có hệ thống và quy mô lớn nhằm hạn chế thất thu ngân sách. Các chuyên gia nhấn mạnh chính sách mới không nhắm trực tiếp vào những hộ kinh doanh nhỏ lẻ có doanh thu thấp hay các lỗi sai mang tính vô ý do thiếu hiểu biết.

Thực tế hệ thống pháp luật hiện nay đã thiết kế các cơ chế phân tầng rõ ràng để bảo vệ người kinh doanh quy mô nhỏ. Những trường hợp vi phạm lần đầu với số lượng ít thường chỉ bị nhắc nhở hoặc cảnh cáo thay vì áp dụng khung hình phạt cao nhất. Mục tiêu cốt lõi của Nghị định 310 là nâng cao ý thức tự nguyện tuân thủ, từng bước đưa khu vực kinh doanh phi chính thức tiệm cận với các chuẩn mực quản lý hiện đại và minh bạch trong kỷ nguyên số.

Lộ trình thích ứng và giải pháp bảo vệ cho hộ kinh doanh

Theo ông Lê Văn Tuấn từ Công ty Kế toán Thuế Keytas, thách thức lớn nhất nằm ở nhóm đối tượng là người cao tuổi hoặc tiểu thương buôn bán rau củ quả tại chợ truyền thống. Những đối tượng này có khả năng tiếp cận công nghệ thấp và danh mục mặt hàng quá lớn khiến việc nhập liệu và xuất hóa đơn ngay tại thời điểm bán hàng trở nên cực kỳ khó khăn. Vì vậy một khoảng thời gian chuyển tiếp đủ dài để họ làm quen với máy tính tiền khởi tạo từ hóa đơn là điều hết sức cần thiết.

Về lâu dài các chuyên gia khuyến nghị hộ kinh doanh nên nhìn nhận việc tuân thủ hóa đơn như một giải pháp bảo vệ chính mình trước các rủi ro pháp lý. Thay

vì né tránh, các chủ hộ nên chủ động ghi nhận doanh thu và trao đổi với cơ quan thuế địa phương để được hướng dẫn quy trình đơn giản nhất phù hợp với quy mô hoạt động. Việc minh bạch hóa sổ sách ngay từ đầu không chỉ giúp tránh được các khoản phạt nặng mà còn là nền tảng để doanh nghiệp nhỏ phát triển bền vững và dễ dàng tiếp cận các nguồn vốn tín dụng trong tương lai.

Nghị định quy định mức phạt đối với hành vi không lập hóa đơn dao động từ 1 triệu đồng đến tối đa 80 triệu đồng tùy theo số lượng hóa đơn vi phạm. Đối với hành vi lập hóa đơn không đúng thời điểm, người kinh doanh có thể bị phạt từ 500.000 đồng đến 70 triệu đồng. Các mức phạt này áp dụng cho tổ chức và sẽ được giảm xuống còn một nửa đối với cá nhân hoặc hộ kinh doanh. Cơ quan thuế sẽ áp dụng hình thức phạt lũy tiến dựa trên số lượng hóa đơn sai phạm thay vì phạt một lần cho mỗi loại hành vi như trước đây.

Tâm An *(t/h)*